

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

PL 200, 65101 Vaasa

kirjaamo.lansi@avi.fi

Muistutus ja mielipide liittyen lupahakemukseen

Dnro: LSSAVI/267/04.08/2010

Muistutus koskee Taimen Oy:n Myllykosken kalanviljelylaitoksen ympäristölupaa Joutsassa.

Me allekirjoittaneet yhteisöt, ja Joutsan Myllykosken alapuolisten vesialueiden omistajat

Joutsan osakaskunta 172-402-876-3,

Heikkilän osakaskunta 172-411-876-5,

Ruskealan osakaskunta 172-876-10-0

Puttolan osakaskunta 172-411-876-4,

Sairasen osakaskunta 172-411-876-3,

Makiaistenmaan osakaskunta 172-402-876-4 ja

Rusin osakaskunta 172-410-876-1,

joiden vesialueita Taimen Oy:n Myllykosken kalanviljelylaitoksen toiminta rasittaa ja kuormittaa, emme pidä mahdollisena, että Taimen Oy saa jatkaa jätevesien purkamista puhdistamattomina Joutsansalmeen.

Ympäristölupaviranomaisen tulee hylätä Taimen Oy:n (Laukaa) hakemus Joutsan Myllykosken poikastuotantoon keskittyneen kalankasvattamonsa ympäristöluvan jatkamisesta ja kalatalouden kannalta Joutsan keskeiseen vesialueeseen purkamansa jäteveden sisältämän fosforin päästörajan nostamisesta.

Ensisijaisena vaatimuksenamme esitämme vesialueitamme rasittavan toiminnan rajoittamista hallitusti, että voimassa oleva fosforin päästöraja puolitettaisiin nykyisestä 330 kg:sta fosforia/vuosi ja että lupa olisi voimassa enintään viisi vuotta, minkä jälkeen ei enää uutta ympäristölupaa kalankasvattamolle myönnettäisi.

Toissijaisena vaatimuksenamme esitämme, että toiminnan jatkamisen ehtona tulee olla kalankasvatuksessa käytetyn jäteveden puhdistaminen ja käsitteleminen siten kuin teollisuuden ja asutuksen jätevedet puhdistetaan. Kalankasvattamon jätevesien puhdistaminen ja päästöttömään järjestelmään tarvittavien teknisten ratkaisujen käyttöönoton tulee tapahtua lähimmän kahden vuoden aikana.

Joutsan kalankasvattamolla on käytössä vanhentunut, jo yli 30 vuotta vanha kalankasvatuksessa syntyvän purkujätteen käsittelymenetelmä. Se ei vastaa lainkaan nykyisille jätevedenpuhdistamoille asetettavia teknisiä laatuvaatimuksia. Laitos juoksuuttaa poistovettä noin 0,65 m/s keskivirtaamalla Joutsansalmeen. Syntynyt jätevesi on puhdistamatonta ja se lasketaan vesistöön lietetaskujen ja ns. turvesuodattimen kautta. Tällä on erittäin suuri vesistöä haitallisesti kuormittava vaikutus alapuolisen vesistön tilaan.

Koko Angesselän ja Puttolanselän käyttökelpoisuus virkistyskalastukseen on uhattuna, mikä on pääosin seurausta suurista fosfori- ja muista haitallisista päästöistä kalankasvatuslaitokselta. On myös huomattava, että kalankasvatuslaitoksen aiheuttama fosforikuormitus on todennäköisesti merkittävästi ilmoitettua suurempaa, mikä tosiasia on käynyt ilmi vertailtaessa laitokselta toimitettujen vesinäytteiden tuloksia velvoitetarkkailun kontrollinäytteisiin.

Joutsan keskustaajamaa ympäröivällä vesialueella on erittäin suuri merkitys veden käyttäjille, alueen virkistyskäyttäjille, virkistyskalastajille ja kalatalouden harjoittajille. Joutsansalmi on tärkeä lohien, taimenten ja muiden vaelluskalojen reitti, missä kalojen esteetöntä vaellusta massiiviset karvalehtiesiintymät ovat suuresti hankaloittaneet tai jopa kokonaan estäneet viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Kalankasvatuslaitoksella käytetään myös merkittäviä määriä erinäisiä ympäristölle haitallisia aineita, mitkä aineet tai niiden jäämät päätyvät yhtälailla purkuveden mukana vesistöön. Tällaisia aineita ovat mm. fosforipitoinen kalaravinne, formaliini, nukutusaineet, loisrokotusaineet, antibiootit ja kuljetusten mukana tulevat haitalliset aineet ja haittakasvien osat.

Kalankasvatuslaitoksella on suoritettava vuosittain neljä kontrollitarkkailukertaa. Kontrollitarkkailu on ainut mittaus osana velvoitetarkkailua, missä sekä näytteenotto että analyysi ovat riippumattomia kalankasvatuslaitoksesta. Kontrollimittausten näytteissä purkuveden fosforipitoisuus on usean vuoden ajan ollut systemaattisesti huomattavasti korkeampi kuin vastaavissa, kalankasvatuslaitoksen itse ottamissa kahden viikon jakson kokoomanäytteissä.

Kaikissa kontrolleissa vuosina 2008 ja 2009 ero on merkittävä ja usein moninkertainen. Kesäkuussa 2008 ero oli viisinkertainen (tuleva vesi 0.008 mg/l, Taimen Oy:n purkuvesinäyte 0.013 mg/l ja purkuvesikontrolli 0.033 mg/l). Syyskuussa 2008 ero oli noin kaksinkertainen (tuleva vesi 0.007 mg/l, Taimen Oy:n purkuvesinäyte 0.035 mg/l ja kontrolli 0.058 mg/l). Lokakuussa 2008 ero oli noin kaksinkertainen (tuleva vesi 0.0075/0.006 mg/l, Taimen Oy:n purkuvesinäyte 0.028 mg/l ja kontrolli 0.051 mg/l).

Erot ovat edelleen suuret vuonna 2009, vaikka nyt toimitaan jo uuden ympäristöluvan puitteissa. Toukokuussa 2009 tulevan veden ja lähtevän purkuveden määristä laskettu ero mittaustapojen välillä on liki kaksinkertainen (tuleva vesi 0.008/0.009 mg/l, Taimen Oy:n purkuvesinäyte 0.019 mg/l ja kontrolli 0.027 mg/l). Syyskuussa 2009 vesistöön tuli huomattava määrä fosforia ja ero mittausten välillä oli noin nelinkertainen (tuleva vesi 0.008/0.005 mg/l, Taimen Oy:n purkuvesinäyte 0.045 mg/l ja kontrolli 0.170 mg/l). Myös marraskuussa 2009 fosforimäärät olivat korkeat ja ero kokoomanäytteen ja kontrollin välillä liki kaksinkertainen (tuleva vesi 0.0075/0.005 mg/l, Taimen Oy:n purkuvesinäyte 0.049 mg/l ja kontrolli 0.081 mg/l).

Kontrollimittaus ja sen toimiluvan kannalta keskeisten kontrollianalyyysien tulokset on jätetty täysin huomioimatta yhteenvedon johtopäätöksissä. Sen sijaan tutkija on sisällyttänyt arvionvaraisen ja aiheutettua haittaa vähättelevän ns. ainetaselaskelman keskeiseksi osaksi vuosiyhteenvedojen johtopäätöksiä.

Kontrollimittausta ohjaavan ja velvoitetarkkailusta vastaavan tutkijan roolin tulee olla täysin riippumaton toimeksiantajasta. Näin ei ole ollut, koska toimiluvan kannalta keskeisten kontrollianalyyysien tulokset on jätetty huomioon ottamatta johtopäätöksiä esitettäessä ainakin vuosien 2008 ja 2009 velvoitetarkkailujen vuosiyhteenvedoissa.

Tämän johdosta katsomme, että Taimen Oy:n hakemuksessaan esittämät luvut ja perustelut koskien Myllykosken kalankasvattamon aiheuttamien fosforipäästöjen määrää ja laitoksen alapuolisille vesialueille aiheutettua haittaa eivät ole päteviä ja ovat tältä osin jätettävä huomioonottamatta ympäristöluvan sisältöä ja sen ehtoja määrättäessä. Ympäristöluvan harkinnan perusteena tulee käyttää kontrollimittauksista johdettua mittaustietoa ja muita tässä muistutuksessa korostettuja näkökohtia haitan aiheuttamisesta.

Kalankasvattamon toiminta on aiheuttanut muistuttajien vesialueille haittaa sen koko aktiivisen toiminnan ajan eli yli 30 vuotta. Kalankasvatuslaitoksen jätevesien purkuputken alapuolinen vesistö on ollut paikoittain voimakkaastikin rehevöitynyt. Vesiväylän osittain tukkinut karvalehden massaesiintyminen on haitannut veneilyä vuodesta 1999 saakka.

Kalanviljelylaitoksen alapuolisilta vesialueilta on poistettu karvalehtiesiintymää Keski-Suomen ympäristökeskuksen, Joutsan kunnan, Joutsan osakaskunnan ja Suonteen kalastusalueen varoilla seuraavasti:

Keski-Suomen ympäristökeskus:	v. 2003	7699,85 €	
	v. 2004	1093,99 €	
	v. 2008	3805,40 €	
	Yhteensä	12.599,24 €	12.599,24 €
Joutsan kunta	v. 2003		
	v. 2004		
	v. 2008	2321,29 €	2321,29 €
	Yhteensä		
Joutsan osakaskunta	v. 2008	2389,29 €	2389,29 €
Suonteen kalastusalue	v. 2008	200,00 €	200,00 €
	Kaikki yhteensä		<u>17.509,82 €</u>

(Joutsan kunnan maksamat summat vuosilta 2003 ja 2004 ilmoitetaan myöhemmin.)

Edellä sanottujen kustannuserien lisäksi karvalehden poisto-operaatioista on aiheutunut palkkakuluja, joita ei ole erikseen korvamerkitty tähän työhön käytetyksi.

Vesistön ranta-asukkaille on aiheutunut kuluja heidän osallistuessaan karvalehtimassan poistoon talkootöinä. Talkootyön arvo v. 2008 on ollut 600,00 €.

On kohtuutonta, että kalanviljelylaitoksen purkuputken alapuolelta alkavan karvalehtiesiintymän poistokustannukset ovat jääneet ulkopuolisten, kalankasvatustoimintaan osallistumattomien ja esiintymästä kärsivien maksettavaksi. Tämä ei ole oikeustajumme mukaista.

Viherinjärvestä Myllykoskeen tuleva vesi on puhdasta, kirkasta ja karvalehdestä vapaata.

Vetoaminen Viheristä tulevan veden fosforipitoisuuteen on harhaanjohtavaa ja epätieteellistä Viherinjärvestä tehtävien vertailumittausten puuttuessa.

Karvalehtiesiintymä alkaa Taimen Oy:n kalankasvatuslaitoksen jäteveden purkuaukolta.

Karvalehden tiedetään olevan nimenomaan kalankasvattamoiden alapuolisten vesialueiden riesa. Suvuttomasti kasvin osista lisääntyvä uppokasvi on vuosikausia kulkeutunut säiliökuljetusten mukana kasvatuspaikasta toiseen.

Kaikkeen edellä esitettyyn perustuen katsomme, että Taimen Oy:n hakemaa lupaa juoksuuttaa haitallisia jätevesiä vesialueillemme, ei tule hyväksyä. Seurannassa ja mittauksissa havaittujen puutteiden ja harhaanjohtavien valvontamittaustulosten tähden emme voi pitää hyväksyttävää myöskään arvionvaraista päättelyä ja johtopäätöksiä siitä, minkälainen fosforipitoisuus tai muu puhdistamattoman jäteveden aiheuttama haitta olisi siedettävissä tai hyväksyttävissä.

Ympäristöluvan ehtona on oltava, että toimija puhdistaa kalankasvatuksessa syntyneen jäteveden ja lopettaa ensi tilassa lietetaskujen ja turvekerroksen läpi juoksetun, puhdistamattoman jäteveden laskemisen Joutsan keskeiseen vesialueeseen, ja ottaa siten asiallisesti huomioon rantakiinteistöjen arvon säilymisen, puhtaan vesistön varaan rakentuvan kunnallisen kehittämisen sekä kaikki vesistön virkistykselliset ja muut luonnonarvot.

Lopuksi tukeudumme Euroopan unionin vesipuitedirektiivin vaatimuksiin. Direktiivissä todetaan ettei ”vesi ole tavallinen kaupallinen tuote, vaan pikemminkin perintö, jota on sellaisena suojeltava, puolustettava ja kohdeltava”.

Direktiivi edellyttää, ettei pinta- eikä pohjavesiä saa tuhota, ei edes niiden tasoa heikentää, vaan päinvastoin kaikki luonnonvedet pitää ennallistaa vuoteen 2015 mennessä.

Toteamme, että laadittu suunnitelma jätevesien johtamiseksi puhtaaseen luonnonveteen on kokonaisuudessaan 23.lokakuuta 2000 annetun EU-parlamentin ja neuvoston vesidirektiivin n:o 2000/60/EY vastainen.

Tukeudumme nyt ja mahdollisissa myöhemmissä esityksissämme ja vaatimuksissamme tämän vesipuitedirektiivin perusteisiin ja sen suomiin osakaskuntien ja osakkaiden omistamia vesiä turvaaviin määräyksiin.

Ympäristölupahakemuksessa esitelty toiminta aiheuttaa senlaatuista suoranaista haittoja asukkaille, peruuttamattomia muutoksia alueen luonnonolosuhteille sekä haittaa ja vaarantaa alueen ihmisten elinoloja siten, ettei sitä voida hyväksyä.

Koska haetunkaltaisen ympäristöluvan myöntämiselle ei ole muitakaan painavia syitä, esitämme, ettei Taimen Oy:lle myönnetä ympäristölupaa kalankasvattamon toiminnan jatkamiseksi, eikä ainakaan nykyisten haitallisiksi koettujen fosforimäärien päästämistä vesialueillemme, vaan laitoksen toiminnan hallittua alasarjoa tai vaihtoehtoisesti vaatimusta vesien puhdistamisesta siten kuin jätevedet on käsiteltävä ja puhdistettava.

Jos kuitenkin vastoin esitystämme Taimen Oy:lle myönnetään lupa vähäisenkin fosforikuorman päästämisestä vesialueillemme, pidätämme oikeuden esittää vaatuksemme täysimääräisten haittakorvausten saamisesta osakaskuntiemme hyväksi.

Joutsassa 19. päivänä marraskuuta 2010

Markku Salminen
Ruskealan osakaskunta
Yhdystie 24
19600 Hartola

Taisto Kuitunen
Joutsan osakaskunta
Etelä-Myllyntie 121
19650 Joutsa

Martti Siltala
Heikkilän osakaskunta
Levämäentie 24
19650 Joutsa

Paavo Nummela
Puttolan osakaskunta
Puttolantie 52
19650 Joutsa

Pauli Mäkinen
Sairasen osakaskunta
Leppäojantie 162
19650 Joutsa

Mikko Mönkölä
Rusin osakaskunta
Rusintie 175
19650 Joutsa

Pentti Häkkinen
Makiaistenmaan osakaskunta
Ruusankatu 4 A 23
00250 Helsinki

**Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
PL 200
65101 Vaasa**

**Asia: Liite: Täydennystietoja vesialueiden osakaskuntien
yhteisen muistutuksen sivulle 3. (pvm. 19.11.2010)
Koskee: Lupahakemusta Dnro: LSSAVI/267/04.08./2010**

Luvanhakijan (Taimen Oy, Laukaa) Joutsan kalankasvattamon alapuolisten vesialueiden omistajat, seitsemän osakaskuntaa, ovat jättäneet yhteisen muistutuksen ja mielipiteen lupahakemukseen Dnro: LSSAVI/267/04.08./2010.

Muistuttajat ovat halunneet ilmoittaa muistutuksensa sivulla 3 kustannukset, jotka ovat aiheutuneet välittömästi kalankasvattamon alapuolelta alkavan karvalehtiesiintymän poistosta vuosina 2003-2008.

Ymmärrettävää on, että muistuttajilla on ollut vaikeuksia kerätä ehdottoman tarkkoja summia ulkopuolisten maksamista karvalehden siivouskustannuksista. Muistuttajien hallussa olevien asiakirjojen mukaan näyttää veronmaksajien varoilla maksettujen summien karvalehden poistoon olevan n. 25.200 euron suuruusluokkaa.

1. Vuonna 2003 (30.7.) tekivät Keski-Suomen ympäristökeskus ja Joutsan kunta sopimuksen poistaa karvalehtiesiintymää 14.000 eurolla.

Keski-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskuksen työvoimaosaston tekemän päätöksen mukaisesti momentilta 34.06.77 piti maksettaman 7000 euroa, enintään 50 % 14.000 euron kustannusarviosta.

Sopimuksen mukaan Joutsan kunnan kustannettavaksi jäi toiset 50 %, eli 7000 euroa. Muistuttajien haltuunsa saamien asiakirjojen mukaan TE-keskus käytti karvalehden poistoon 7699,85 euroa.

Sopimuksen mukaan kunnan osuus on sama 50 % eli ilmeisesti sama 7699,85 euroa.

Veronmaksajien varoja hankkeeseen näyttää käytetyn vuonna 2003 noin 15.400 euroa.

2. TE-keskus käytti vuonna 2004 karvalehtioperaatioon 1093,99 euroa.

Kunnan mahdollisesti maksamat summat eivät ole muistuttajien tiedossa.

3. Vuonna 2008 (1.7. 2008, Dnro KSU-2004-V-27) teki Keski-Suomen ympäristökeskus rakentamispäätöksen ”Hanke: Karvalehden poisto Joutsan Myllylahdella v. 2008.”

Hankkeen toteuttamiskustannus oli 10.000 euroa.

Ympäristökeskuksen osuudeksi sovittiin 50 % kustannuksista, kuitenkin enintään 5000 euroa.

Ympäristökeskukselle kertyi kustannuksia lopulta 3805,40 euroa

Joutsan kunta näyttää maksaneen 2321,29 euroa.

Joutsan osakaskunta maksoi 2389,29 euroa.

Suonteen kalastusalue maksoi 200 euroa

Vuonna 2008 karvalehden poistoon näyttää käytetyn noin 8715 euroa.

Vuosina 2003-2008 näyttää veronmaksajien ja haitankärsineiden varoja käytetyn karvalehden poistoon Joutsassa yhteensä noin 25.200 euroa.